

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
 — Ziarul apare Martia și Vinerea —

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză —
 — Articole nepublicate nu se înapoiază. —

Prețul inserțiilor: un șir pețit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiile

să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Comemorarea lui Gheorghe Lazăr

— Solemnitatea dela Sibiu și Avrig —

Amintirea marelui dascăl al neamului Gheorghe Lazăr s'a serbat în întreaga arhidieceză în mod demn și cu deosebită solemnitate conform invitațiilor date de I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae în circulara publicată în Nr. 72 al ziarului nostru.

În Sibiu la ora 9¹/₂ s'a oficiat în biserică catedrală un parastas solemn din partea I. P. C. Sale arhimandritului Dr. E. R. Roșca asistat pe preoții Dr. V. Stan, Dr. A. Crăciunescu, I. Beleuță, T. Popovici, M. Jantea, G. Maior și de diaconii Dumitru Antal și Gheorghe Jurebiță, în prezența I. P. S. Sale mitropolitului nostru Nicolae a asesoriilor consistoriale, a comitetului central al Asociațiunii în frunte cu președintele V. Goldiș, a tinerimii de ambele sexe dela școlile din Sibiu cu dascălii și directorii lor.

După terminarea parastasului elevii tuturor școlilor și aproape toți intelectualii din Sibiu în frunte cu I. P. S. Sa mitropolitul și cu președintele Asociațiunii s'au dus în sala cea mare dela Urania.

Corul școlii normale «Andrei Șaguna», sub conducerea prof. T. Popovici, a executat «Sfânta zi de libertate» de N. Popovici.

A urmat frumosul discurs al dlui director dela liceul «Gheorghe Lazăr» Dr. Ioan Bunea: Meritele lui Gheorghe Lazăr pentru școala și cultura românească, în care distinsul conferențiar a făcut în culori vii apologia marelui dascăl. A urmat corul elevilor dela liceu care a cântat «Sus inima, Români» conduși de profesorul N. Oancea. Cântarea a trebuit repetată. Elevul Gheorghe Secaș a recitat poezia «Cuvântul» de Al. Vlăduță, ear eleva din cl. VIII lic. Miorica Tordășian, «Ne aducem aminte strămoși, de Al. Davila. A vorbit apoi cu mult avânt prof. nostru de teologie Nicolae Colan despre «Apostolatul lui Gheorghe Lazăr la Sibiu».

Festivalul a fost încheiat cu un cântec festiv de Wachmann, executat de corul liceului Gh. Lazăr.

Românii din toate unghiurile țării întregite au sosit, în masse impunătoare, Duminecă în 17/30 Septembrie la Avrig, să se închine în fața mormântului neamănatului învățator și luptător pentru idealul neamului său, preamărind numele lui Gheorghe Lazăr.

Atât tronul, cât și biserica, precum și guvernul și reprezentanții așezămintelor culturale românești au sărbătorit centenarul morții vrednicului fiu al Avrigului, care cu acest prilej se împodobise cu flori, verdeață și tricolorul țării arborat pretutindeni, cu arcuri de triumf, cu o splendidă expoziție de țesături țărănești, cu o nouă pictură în sf. biserică, și cu împodobirea mormântului marelui dascăl, îngropat în acest sat.

I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae dimpreună cu PP. SS. LL. episcopii Roman al Oradiei-mari și Nicolae al Clujului cu membrii consistorului arhidiecezan și profesorii seminariilor cu elevii, comitetul central al Asociațiunii în frunte cu președintele ei V. Goldiș, elevii liceului Gheorghe Lazăr în frunte cu profesorii etc. au plecat cu un tren special la ora 6 și 20 minute la Avrig.

La ușa bisericii I. P. S. Sa mitropolitul cu PP. SS. Lor episcopii au fost întâmpinați de protopresbiterul locului Ioan Căndea și preoții Grigorie Chialda și Traian Maxim. În cuvinte alese salută părintele protopop pe înalții ierarhi cari vin să prăznuiască memoria fiului comunei Avrig, care și doarme somnul lângă biserică.

I. P. S. Sa spune, că biserica recunoscătoare tuturor fiilor ei vrednici a venit să ridice rugăciuni la cer pentru odihna sufletului celui dispărut înainte cu 100 ani și să mulțumească lui Dumnezeu pentru toate câte ne-a făcut nouă.

I. P. S. Sa asistat de părinții episcopi, de protoereii Matei Voileanu, Dr. Ioan Stroia, Dr. George Proca, Trandafir Scorobeț, Ștefan Hondur, Ioan Căndea, de preoții Dr. Gălea, P. Borza, G. Chialda, Tr. Maxim și diaconii D. Antal și George Jurebiță, a oficiat cu toată solemnitatea sf. liturgie.

Răspunsurile liturgice le-a dat corul mixt al școlii noastre normale, condus de prof. T. Popovici.

La ora 9 a sosit în gară cu tren special A. S. R. Principele Moștenitor Carol, însoțit de dnii miniștri prof. Dr. Anghelescu, general Moșoiu, Cosma și secretarul general al ministerului instrucțiunii I. Valaori.

Intru întimpinarea A. S. Regale se aflau pe peron dnii Anastasie Boiu prefectul județului Sibiu, colonel Radovici,

prefectul județului Făgăraș, St. Pop senator directorul liceului sf. Sava din București, deputații Tr. Lalescu, I. Matei, Popa Liseanu, I. U. Soricu, Eug. Pîso, I. Ilescu prim procuror al tribunalului Sibiu, generalii Cihosky comandantul corpului VII de armată, Lupaș, V. Goldiș, pictorul Satmáry, C. Ionescu, directorul liceului Lazăr din București, M. Botez, numeroși profesori din învățământul secundar și primar etc.

La sosirea trenului princiar muzica intonează Imnul Regal. Dl A. Boiu, prefectul jud. Sibiu, urează bună venire A. S. Regale, ear dl Ioan Nicolae primarul comunei Avrig prezintă tradiționala pâne și sare.

Principele Carol a trecut apoi în revistă compania de onoare din reg. 90 infanterie sub comanda dlui col. Bădescu, comandantul regimentului.

Se formează cortegiul, care se îndreptează la biserică, în curtea căreia se află și mormântul lui Gh. Lazăr.

Dealungul drumului până la biserică mii din țărani și țărance isbucnesc în prelungite urale.

Principele Moștenitor e primit la intrarea în biserică de I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae al Ardealului, înconjurat de episcopii Roman Ciorogariu și Nicolae Ivan, precum și de întregul cler.

La ora 11 terminându-se sfta liturgie, ieșim înaintea mormântului marelui dascăl, care era frumos împodobit cu flori și verdeață și încărcat cu o mulțime de coroane, dintre cari amintim a guvernului cu inscripția: «Guvernul României întregite, primului apostol al renașterii naționale», a Bisericii noastre cu inscripția: «Biserica recunoscătoare, dascălului Gheorghe Lazăr», etc. etc.

I. P. S. Sa mitropolitul cu P. S. Lor episcopii și clerul care a servit la liturgie, oficiază un parastas, — după care urmează cuvântările.

Cuvântarea I. P. S. Sale mitropolitului Nicolae

I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae al Ardealului a rostit omagiul în numele bisericii române astfel:

Sânt în viața popoarelor chemări venite de sus și sânt suflete cari știu să le prindă soția și să se facă purtătorii ei.

Un astfel de sol al cerului cătră poporul românesc, ca să l trezească la mai multă conștiință de sine și să l cheme cătră misiunea sa în lume, a fost și Marele Dascăl

Gheorghe Lazăr, în jurul mormântului căruia, închis acum o sută de ani, ne-am adunat azi aci. Dela acest mormânt se desprinde înțelepciunea cuprinsă în sf. Evanghelie care s'a cetit astăzi, că omul și popoarele trăiesc mai presus de toate prin sufletul lor, «pentru că ce i-ar folosi omului de-ar dobândi lumea toată, și și-ar pierde sufletul său».

De când a sburât de pe buzele Mântuitorului Isus acest cuvânt, a început o nouă epocă în dezvoltarea lumii. Fericiți cei cari, înțelegând cuvântul s'au făcut propagatorii luminii și culturii în mijlocul semenilor lor.

Acel pe care-l sărbătorim azi s'a ridicat din părinți fărați din această comună, înfățișând prin sufletul său, prin trezvia minții și prin agerimea sa toate darurile minunate cu care a înzestrat Dumnezeu neamul românesc. A trecut prin școli străine, la Sibiu, la Cluj și Viena, înarmându-și sufletul cu învățăturile științei, dar a lăsat locul de competență în sufletul său pentru idealul unității culturale și naționale a fraților săi, pe care l-a văzut de pe paginile trecutului, l a cristalizat din suferințele prezentului și din întrezăririle către viitor pe cari le prindea cu ochii săi de sburător spre cer. Cu această pregătire s'a întors acasă ca dascăl pentru slujitorii altarului, în Sibiu mult prigonitului nostru scaun vlădicesc.

Pentru un om ca Lazăr, piedecile ivite în cale n au însemnat decât poarta dela care se deschide mai larg și mai luminos drumul spre idealul visat de el.

Dela Sibiu a trecut Carpații la București unde în încăperile dela sf. Sava întemeiază o școală, care n'a fost numai atât, ci a fost un simbol, un drapel, un crez pentru toți românii amintindu-le că a sosit vremea rededeptării și culturii românești; a fost o adevărată vatră de lumină care a răspândit în toate unghiurile locuite de români raze binefăcătoare și a dat roade!

Aceste roade au fost aducătoare de libertate, ele trezind sufletul acelor eroi cari și-au pus în cumpănă viața și în truntea poporului, scuturând jugul robiei politice și culturale a grecilor, au dovedit lumii întregi că sântem un popor vrednic de a trăi liber pe pământul strămoșesc.

Azi au venit români din patru unghiuri să se închine în fața marelui apostol, care cu neasămănată încredere în sufletul poporului român, s'a făcut luminătorul și desrobitorul neamului său. Au venit să-i aducă prinos de mulțumire și recunoștință.

Uniți azi în cuget și simțiri cu desrobitorii țării, cu cei ce stau în fruntea țării, cu glorioșii noștri Suverani și iubitele odrasle ale întregii dinastii, într'un gând și din suflet aducem laude memoriei lui Gh. Lazăr, celui care el mai întâi s'a jertfit.

La împlinirea a o sută de ani dela moartea lui se cuvine să facem azi aci jăgăduința sărbătorească că vom deschide larg porțile sufletelor noastre pentru luminarea poporului prin duhul iubirii, al buneii înțelegeri între frați, al libertății prin cultură și progres, împlinind astfel visul cel mai scump al acestui mare luminător. Iar pe cel drept și bun, pe Dumnezeuul nostru, îl rugăm să odihnească în pace pe Gh. Lazăr, a cărui pomenire să fie vecinică!

Omagiul moștenitorului Tronului

A. S. R. Principele Carol a rostit următoarele:

S'au împlinit acum o sută de ani dela moartea marelui dascăl Gh. Lazăr și ne-am adunat aici spre a-i proslăvi memoria.

Câte lucruri mari s'au săvârșit de atunci, și ce bucurie ar resimți el, dacă ar fi în viață, că azi Avrighul său este pământ românesc.

Privind de aci înspre miazăzi desigur, că în copilăria sa, a trebuit să se gândească că ce o fi dincolo de acest uriaș zid de stâncă? Ca și pentru alte mari figuri ale neamului, parcă acest zid a fost făcut ca să fie trecut. Ca și voevozii legendari întemeietori de țări, acest voevod al culturii întemeietor de școală a trecut zidul ca să și întărească neamul.

Astăzi noi nu mai avem zid de trecut spre a fi sărbătoriți fapta, o dascăl preamărit, putem privi munții noștri cu sufletul înălțat de minunăția priveliștii, fără groaza de a ști că sânt ziduri tainice, despărțitoare de frați.

Gheorghe Lazăr a fost și el unul dintre eroii, cari au priceput că aceste ziduri nu sânt firești, și el unul a dat dintre primele lovituri pentru dărâmarea lor.

Ce concepție nobilă ca a sa, să și puie toată știința, tot sufletul pentru înălțarea neamului

și întărirea patriei! Zic neam și patrie, căci în concepția lui toți acei cari grăiau și simțeau românește, erau de un neam și de o patrie.

Cu studiile ce le-a făcut putea să devie om bogat, să ducă o viață tihnită, cu toate că nu se înțelesese cu mai marii lui.

Dar a fost el din sămânța luptătorilor fără odihnă și al adâncilor iubitori de neam.

A fost sortit să și închine viața unei cauze, și luptând i-a pus temelii.

Intr'o țară unde toate școlile și cultura erau în mână străină și se făceau în limbă străină — Gh. Lazăr a avut nespuse îndrăzneală de a afirma că și în românește se poate vorbi limba științei și a culturii.

Nu numai Constantin Bălăceanu, dar și mulți alții au fost minunați atunci de un adevăr ce nouă celor de astăzi ni se pare că nu poate fi altcum. Astăzi, povestind aceasta, uităm câtă sârguință a trebuit și câte umiliri au fost îndurate spre a proba acest adevăr.

De aci începe toată opera de renaștere culturală a României de azi... Singur un luptător ca el putea să i pue temelii. Școala Sf lui Sava a fost focarul, de unde a pornit viața intelectuală a României veacului al XIX-lea. Sufletul ei era Gh. Lazăr.

La căldura acestui suflet s'au încălzit și s'au pregătit cei dintâi pionii ai renașterii noastre.

El este soarele, care răsare după un lung șir de ani întunecați.

Cu el s'a făcut ziua pentru todeauna.

Dascăl în adevăratul tâlc al cuvântului, nu s'a mărginit numai la predarea învățăturilor de pe catedra, ci s'a încercat prin manifestul său din 1818 să alcătuiască primul program pentru școlile românești, și ceea ce este mai frumos este că, în liniile lui generale, acest program este acela care și astăzi stă la temelii alcătuirii noastre școlarești.

Vreo trei ani de zile a lucrat el cu tihnă și energie, trei ani numai — și urmările sânt de veacuri.

Câți n'ar dori să aibă norocul lui, dar câți au energia și perseverența lui?

Dar pregătirea lui culturală a avut și urmări pe terenul politic; acei cari au urmat școala lui, au fost dintre cei dintâi cari s'au alipit la mișcarea lui Tudor Vladimirescu.

Și el a fost un convins partizan al mișcării naționale dela 1821, și cum putea să fie alt fel? Căci el nu era numai dascăl, ci în primul rând un infocat patriot și un apostol.

Apostol! eată noțiunea magică care l-a ajutat să facă faptele cele mari.

Fără de ea n'ar fi putut reuși!

Și ocuma când sărbătorim acest mare român, ce învățăminte putem noi cei de astăzi, și mai ales cei din tagma lui, trage din viața lui?

Căci dacă cei ce au lăsat urme adânci în istoria dezvoltării unui neam, nu ne alegem cu pilde, la ce îi mai sărbătorim?

Gheorghe Lazăr a fost ceea ce ar trebui să fie ori ce dascăl conștient de menirea sa: Dascăl patriot și mai pre sus de toate: Apostol.

Discursul canonicului Dr. Marcu

Păr. Marcu evoacă epoca de umilire, dar și de mândrie prin care a trecut neamul românesc în timpul lui Gheorghe Lazăr.

Au fost zile grele, zile în care limba noastră era batjocorită și drepturile noastre se călcau fără milă în picioare de asupritorii neamului.

Dumnezeul părinților noștri nu ne-a părăsit însă, căci în clipa cea mai grea s'au ivit bărbați providențiali, cari au știut să trezească românimea din somnul cel de moarte.

Printre acești bărbați, a fost la loc de mare cinste, Gheorghe Lazăr. Datorită lor, mândria națională reinviată a adus omagiul îndeplinirii idealurilor neamului.

Discursul dlui Dr. Angelescu ministrul instrucției publice

Dl ministru al instrucției publice Dr. C. Angelescu a rostit următoarele, în numele guvernului:

În dezvoltarea lor, popoarele urcă drumurile grele și primejdioase care duc spre culmile idealurilor lor politice și culturale. Prinși în vâltoarea luptelor, nu putem măsura întinderea progreselor realizate. Aniversările sânt

popasuri care vin, chiar la un veac odată, să ne dea prilejul să aruncăm privirile spre trecut și să măsurăm drumul străbătut.

Se împlinește un veac dela trecerea lui Gh. Lazăr dintre cei vii. Înaintea mormântului să ne oprim și să îmbrățișăm cu o privire largă istoria școlii românești în cursul acestui veac.

Ce perspectivă măreață, ce drum fantastic străbătut!

Gh. Lazăr este o figură simbolică a neamului românesc. În ciuda hotarelor artificiale, pe care le ridicase vitregia veacurilor și răutatea oamenilor, sufletul poporului nostru a păstat o continuitate, care s'a manifestat în decursul veacurilor printr'un schimb aproape neîntrerupt de oameni și de idei. Trecerea lui Lazăr dincolo de munți simbolizează descălecatul cultural al Ardelenilor, care a dat impulsul întemeierii unei culturi naționale așa după cum cu cinci veacuri mai înainte, descălecatul voivozilor a dat impulsul întemeierii unei vieți politice de stat.

Ingenunchiați pe peatra umilului mormânt, noi putem să i strigăm: Lazăre, minunea s'a săvârșit; neamul românesc a reinviat; el e azi așa cum l-ai dorit tu, adunat tot la un loc și poate să și cinstească eroii fără nici o stânjenire.

Cuvântarea dlui ministru Moșoiu

Dl ministru Moșoiu a rostit o cuvântare de omagiu în numele Ardealului în care a spus următoarele:

Despre rostul cultural al lui Gheorghe Lazăr s'a vorbit aci și aiurea acum și altă dată cu atâta competență și înțelegere, încât n'ar mai fi nimic de adăugat pentru întregirea portretului acestei personalități covârșitoare din istoria noastră culturală.

Acum însă, după ce timpul, care reliefează sau șterge cu desăvârșite figuri ce și-au avut însemnătate în vremea lor, a ales dintre măruntele fapte cotidiene, numai fapta istorică, dintre îndoielele sufletuștii numai gândul biruitor, al modestului dascăl, e totuș vrednic de amintit cu câtă dragoste și înțelegere a fost primit ardeleanul, cel purtat pe la înalte... învățături apusene, de cătră sufletele românești, din, pe atunci oropsita Valahie, cu câtă iubire a fost îmbrățișat de cătră inimile generoase, cari băteau de o potrivă de calde sub înblănite giubele de boeri, sau sub îngăitănate mintene olteneste.

Șincai, gonit de aci din Ardeal de prigoana stăpânilor cari îi amenințau cu focuri opera, iar pe el însuși cu furcile, nici n'a visat că monumentala sa scriere va găsi la Iași, cu ajutor moldovenesc, un adăpost mai trainic în tomuri tipărite, decât în traista sa de pribeag.

Lazăr a găsit în București o largă și înțelegătoare primire.

Boerii efori dela sf. Sava au priceput că ardeleanul acesta cu ochii arși de flacăra unei credințe are mai multă știință și puțință de cât ei, să înoadă temeinic firul tradiției culturale, rupt cu șazeci de ani înainte, și toți l-au ajutat cu vorba și cu fapta, nimeni n'a șovăit să și trimită copiii la învățătura românească, în chiliile scunde din curtea mănăstirii, unde răsuna cuvântul de foc al noului dascăl, vestitor de timpuri nouă.

L-au înțeles boerii, l-au iubit învățăceii, l-au priceput și l-au iubit chiar înapoiatele mase populare.

Pandurii din Mehedinți și din Gorj înconjurau cu bucurie copilărească pe bărbatul frumos, îmbrăcat în strămele straine, de câte ori venea la Cotroceni să învețe meșteșugul tunului, pe țaranii, din care strășnicia aprigului fiu de clăcaș din Vladimir, făcuse adevărați oșteni.

Cuvântul lui Lazăr a rodit, și dacă moartea i-a fost ca și viața, trudnică și săracă, e pentru ca o aspră lege poruncește, ca astfel de oameni să nu aibă parte de pământeașca răsplată.

Semănătorului nu i a fost dat să vadă începutul secerișului, dar splendida primăvară culturală, care a urmat morții lui ne-a dovedit nouă, celor de acum, rodnicia.

Cuvântul vestitor al lui Lazăr aducea Munteniei recunoștința cărturării ardelenesti pentru bogatul sprijin, dat ei de cătră domnii români: el nu făcea decât să reînceapă legăturile de totdeauna, o vreme tăiată de împrejurări și am putea spune, schimbând puțin cuvintele mitro-

politului ardelean Ștefan: «Gândurile bune sânt ca banii buni și pretutindeni au preț în cuprinsul pământului acestuia».

Numai de ar fi această pomenire învățătură și îndemn pentru cei de azi!

Cuvântarea dlui ministru A. Cosma

În numele Bănătuului dl ministru Aurel Cosma a rostit următoarele:

Nu sărbătorim azi un om, ci un simbol. Nu pe Gheorghe Lazăr, ci un veac.

Sărbătorim simbolul renașterii neamului nostru, sărbătorim veacul de aur al trezirii conștiinții naționale și al conștiinței obârșiei noastre.

De abia prinseră românii a învăța carte, și ca fulgerile se despică întunecul mort, lumina despică întunericul nopții, începu să apară o întreagă pleiadă de tineri luminați, ce chemară la o viață de conștiință un popor ce trăia numai în silnicie, dar pe care Inocențiu Micu încă din 1720 cerea să ia parte la conducerea soartei lui ca a patra națiune stăpânitoare în împărăție.

Lui Gheorghe Lazăr pronia cerească îi hărăzi norocul ca să treacă cu cartea în mână Carpații, și să spună celorce înăbușeau sub fanarioți că ei sânt români.

Sântem mândri noi ardelenii și bănățenii, de cinstea care ni s'a făcut, ca deșteptați cu o clipă mai înainte să fim noi aceia cari să purtăm peste munți făclia de lumină și să spargem negura în care ne cufundaseră vitregia soartei și împilările barbare ale unor cutropitori cruzi și hrăpăreți.

Mare este memoria lui Gheorghe Lazăr și cu smerenie ne plecăm fruntea spre piatra sub care se odihnește de veci.

Recunoștința unui neam întreg se așterne astăzi la picioarele tale.

Dormi în pace apostol și martir al neamului nostru.

Azi vorbim cu toții limba strămoșească, sântem o singură nație și strănși uniți sub sceptrul unui mare Rege, pășim spre înfăptuirea visului tău scump plini de încredere în geniul și nemurirea rasei noastre.

În numele Academiei Române a vorbit dl profesor G. Bogdan Duică. Dsa relevă înalte însușiri de apostol ale lui Gheorghe Lazăr, care purta în sufletul-i dorul de înălțare proprie și de înălțare a neamului. Fiorul lăsat de Lazăr în școlarii săi, în păturile țării românești, a fost un fior de trezire veselă și conștiință spre românism. Să rămânem credincioși menirii lui Gheorghe Lazăr, asigurând culturii și țării rodul care dela el a început să se pârguiască.

Discursul dlui Vasile Goldiș

Dl Vasile Goldiș, președintele Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român, a rostit o inimoasă cuvântare în numele «Astrei».

FOIȘOARA

I. Eliade Rădulescu despre Gheorghe Lazăr

În 1870 scria I. Eliade Rădulescu următoarele despre învățătorul său Gheorghe Lazăr:

«Cine a dat sarcina sau misiunea lui Gh. Lazăr ca să fie alungat din locul nașterii sale și să vie a predica românismul în București, în mijlocul românilor fanarotizați, și să facă lecțiuni pentru prima oară în limba română, de teologie pentru cei destinați a se preoți, de matematică cu aplicațiunile lor, și de filosofie; a ținea conferințe ca acestea ale Ateneului, în care pe străinul fără rărunchi și conștiință, pe fanariot il califică cu numele de răpitor al casei părintești, și unde, cum se zicea pe atunci, *târgul întreg* venia să-l auză, și să se prepare a face cauză comună cu revoluțiunea ce venea cu Vladimirescul de peste Olt, ear cu cece venea de peste Prut cu Ipsilante? — Lazăr, ca primul inginer român, fortifică, după cererea lui Vladimirescul, Cotroceni. De atunci dată și persecuțiunea asupra lui.

Pentru fiecare știință sau catedră de ale lui Lazăr, astăzi sânt numiți și salariați *câte trei și patru* profesori oficiali, și el peste tot cu toate

în scurta-i viață de pe pământ — era numai de 44 de ani când a murit — ce a făcut acest fiu de țaran român — se întreabă distinsul vorbitor — ca acum după o sută de ani dela moartea lui, un neam de 14 milioane se oprește cu gândul în preajma acestui mormânt, se închină sufletului, ce sălășluise în trupul slab și bolnavicios al profesorului dela Sibiu?

Sute de alți profesori trăiseră pe vremea lui în țara Ardealului și în țările românești de peste munți, dar numele lor s'au scufundat necunoscute în Marea moartă a veșniciei, ci acesta unul, al lui Gheorghe Lazăr, strălucește cu strălucire orbitoare pe firmamentul istoriei neamului de români.

Ce a făcut? Învățase la cele trebuitoare pe candidații de preoție dela Sibiu. Ocupație prea cinstită și lucru cu rost, dar o făceau și mulți alții, fără ca numele lor, ca acel al lui Gheorghe Lazăr, să fi rămas simbol de mărire și izvor de glorioasă viață pentru un neam întreg.

Când striga «Trăiască Napoleon!» dascălul dela Sibiu cerea dreptul de viață pentru neamul său românesc și ca să poafă trăi, cerea libertatea lui.

Norocul neamului nostru a fost că nu putea trăi între hotarele împărăției habsburgice celce aclamase numele lui Napoleon și astfel Gheorghe Lazăr în vara anului 1816 a trecut Carpații dela apus spre răsărit, ducând acolo în sufletul său idealul la care se închina. Școala lui dela mănăstirea sf. Sava a fost școala acestui ideal.

Toate putem a le dobândi, spunea el românilor, că și noi suntem ca și alte neamuri, și nouă ni-a dat Dumnezeu acele daruri, ca și la alte neamuri, numai vrere să avem.

În cuvântarea scrisă de el la înscăunarea mitropolitului Dionisie Lupu, în anul 1819, primul mitropolit român după veacuri de înstrăinare, Gheorghe Lazăr vorbește fără înconjur despre «dreptul ce avem în stăpânirea pământului strămoșesc» și despre «isbăvirea din jugul robiei a neamului românesc», «strănepoții înaltului Traian», cum spune dânsul. Căci pe acești strănepoți, «înaltul Traian oare în ziua de azi mai cunoaște-i ar?» întreabă el: «Negreșit i-ar căuta în plaiurile cele mari, împărătești și i-ar afla în viziunile și bordeele cele proaste și încenușate, i-ar căuta în scaunul stăpânirii și i-ar afla amărați sub jugul robiei».

Sămânța semănată de dânsul a încolțit. În vara anului 1816 Gheorghe Lazăr trecuse Carpații dela apus la răsărit, ca prin minunata putere a conștiinții de neam, să deștepte în sufletele robiților români de acolo *vrerea* unității și libertății naționale. Și eată că în vara anului 1916, exact la o sută de ani după aruncarea sămânței, vitejii trec Carpații dela răsărit la apus și înfrățindu-și *vrerea lor*, cu a noastră, românii, toți împreună dau viață dreptului ce avem «în stăpânirea pământului strămoșesc», și din valorile istoriei frământărilor omenești înaltă la su-

catedrele făcea *singur* cu mai mare spor, câte se fac astăzi într'un gimnaziu întreg și specialități, pentru un salar cu care abia își susținea existența și din care nu i-a rămas în lunile din urmă ale vieții sale, nici cu ce a se duce cu frigurile morții să moară în Avrig, satul său de naștere.

Frații lui au venit și l-au luat cu speșele lor foarte modeste de săteni».

Scrisori din județul Târnava-mare

Inaugurarea Societății meseriașilor români din Agnita și sfințirea drapelului. — Participarea reprezentantului Ministerului muncii și ocrotirilor sociale și a prefectului județului. — Concertul Reuniunii meseriașilor români din Sibiu

Valea Hârțibaciului, cu capitala ei, orașelul Agnita, a avut în ziua de 23 Septembrie 1923 o mare sărbătoare culturală-națională. Des de dimineață stradele orașelului erau percorse de oaspeții veniți de Sâmbătă seara din Sibiu și Sighișoara, precum și de populația dela sate.

La ora 10 s'a început serviciul divin, — în biserica modestă și neîncăpătoare și care nu mai corespunde vremurilor de acum, — celebrat de veteranul protopop I. Muntean, asistat de 9 preoți din jur.

Serviciul a fost impunător și sărbătoreț; răspunsurile liturgice ie-a dat corul Reuniunii meseriașilor români din Sibiu, sub conducerea

prafața vieții țara mare românească, minunea veacului, visul fermecat al moșilor și strămoșilor noștri, odorul scump și adorat al nostru celorce t'aim astăzi și al celorce după noi vor vieții români pe acest dulce pământ!

După o sută de ani, neamul recunoscător se adună azi în jurul mormântului dela Avrig ca să se închine memoriei sămănătorului.

«Asociațiunea pentru literatura română și pentru cultura poporului român», care s'a înființat acum 62 de ani în numele aceluiaș ideal și acum este chemată ca tot mai vărtos să statornicească pentru vecie solidaritatea și unitatea românească, prin glasul meu smerit aduce priosul său de recunoștință, apostolului, care acum o sută de ani a aprins în sufletele românilor făclia conștiinții naționale

Gheorghe Lazăr, numele tău fie în veci binecuvântat!

Omagiul Parlamentului

Dl I. Matei, deputat: Unde-i cuvântul fermecat, care să poată cuprinde toată revărsarea bucuriei nenărginite ce încălzește inimile noastre astăzi, când prăznuim într'o măreață manifestare națională pomenirea celui mai mare dascăl din câți i-a avut în trecut țara și școala românească?

Ar trebui să se coboare peste noi razele acelei lumini inspiratoare, ce au stăpânit odinioară conștiința lui Gheorghe Lazăr, spre a-i putea evoca în toată grandoarea de o parte superba personalitate istorică, de alta uriașa rodnicie răsărită pe urma unei scurte dar înflăcărâte apostolii naționale.

Căci oricât am ispiti paginile istoriei noastre culturale, nu vom găsi în galeria luptătorilor pentru lumină o figură mai singulară și mai neobișnuită ca a lui Gh. Lazăr, care prin sclipirea minții și fanatismul credinții să aibă norocul de a crea cel mai strălucit capitol din epoca renașterii naționale a poporului românesc.

Iar dacă ne întrebăm pentru ce străbat sentimente atât de covârșitoare ființa celor de față, nu-i greu să răspundem că ivirea lui Gh. Lazăr în drumul de sbucium al poporului românesc nu este un simplu accident isvorât din capriciile naturii, ci darul binecuvântat al Dumnezeirii, care trimite pe pământ crainicii liberatori.

Și n'a fost și tragedie mai mare pentru neamul nostru de cât aceea care în forme diferite, dar cu aceeaș țintă, se întindea ca un blestem de-alungul veacului al XVIII-lea peste plaiurile întunecate ale Daciei antice.

Pe când Principatele, despoiate de domniile pământene, cad în jugul grecesc, distrugător al vechilor tradiții de viață și cultură națională, Ardealul iobagilor se preface într'un câmp de sângeroase sfășieri religioase, provocate de spargerea acelei unități a credinții, în care trăia dela închegarea lui poporul lacrimilor și nădejților sfinte.

dlui Ioan Stanciu. Actul sfințirii a trebuit să se facă în grădina bisericii, deoarece mulțimea adunată nu încăpea în biserică. După sfințirea apei, stropirea drapelului cu aghiazmă și citirea rugăciunilor prescrise, a vorbit păr. protopop Munteanu despre ziua aceasta de mare însemnătate pentru ținutul acesta, a predat apoi frumosul drapel de mătășă, brodat cu stema țării, nașilor, dlui și dnei Aurel Mosora, mare industriaș în Sighișoara, care la rândul său a ținut o însuflețită alocuțiune îndemnând noua societate să se grupeze în jurul drapelului: simbolul muncii și dragostei.

A ținut după aceasta o instructivă vorbire dl prefect al județului, Ioan Prescurea, dovedind și de astădată interesul ce-l poartă față de mișcările sociale-culturale-naționale din județ. Dl prefect era însoțit de dnii: subprefect Dr. S. Balint și subvizorul Fleșariu. Reprezentantul Ministerului muncii, dl A. Balabanu, dir. casei cercuale din Sibiu, a adus salutul său dorind prosperare tinerei societăți. În fine mulțumește turoara dl S. Marcu, președintele societății din Agnita, după care a urmat ținutirea drapelului. Ministerul muncii a ținut și acum să doneze prin dl Balaban 1000 Lei, dupăce mai înainte dăruise, la intervenția dlui deputat Solomonescu, suma de 3000 Lei, cu care s'a procurat frumosul drapel.

După acestea întreaga asistență, în frunte cu drapelul și muzica, s'a îndreptat spre Piața Regele Ferdinand, unde s'a încins hora mare.

La ora 1 s'a ținut banchetul cu frumoase și instructive vorbiri. Dl prefect Prescurea amin-

Astfel Fanarioții și Habsburgii, înscenau simultan dureroasa dramă a neamului românesc, menită să sugrume cele două forțe de viață ale existenței sale: naționalizarea și ortodoxia și să înghită în valurile neînțelegerii toată istoria celor 17 veacuri scrisă cu sânge și vitejie de munca înaintașilor noștri glorioși.

În furtuna acestor vremi de suferință și umiliri ce mistuiau o nație nenerocită, avea să răsară, legănat în suspinele Carpaților purtători de durere, acel minunat luptător, care prin făcarea divină ce-i fusese hărăzită s'a ridicat la înălțimea profetilor tâlmăcitori de solii cerești și nebîruiți izbăvitori de neamuri.

Gh. Lazăr era un predestinat. Și de aceea trecerea lui prin școlile de înaltă cultură latină dela Sibiu, Cluj și Viena, n'avea să fie o piatră de încercare a talentelor sale, ori urmărirea sigură de intenții împărătești convertitoare, ci atingerea geniului său adierile sfinte de romanitate și naționalitate, ce se desfășeau rodnice din operele marilor scriitori ca și din luptele politice-naționale dela sfârșitul veacului al optzecelea.

Dar preotul noului crez, care îndrăsnea să afirme cu atâta tărie drepturile unui popor strivit și să înalte cuvinte de laudă lui Napoleon, sdrobitorul Habsburgilor, fu gonit din Sibiu, de răsbunarea Vienei înșelate.

Gh. Lazăr iluminat de taina chemării sale istorice, trece munții copilăriei și îndreptându-se către Bucureștii înstrăinării, realizează acolo, în supreme încordări, cea mai înălțătoare revoluție sufletească din câte cunoaște istoria culturii românești.

Înlăturarea grecismului ce se infiltrasă cu toate fibrele sale otrăvitoare în viața principatelor, și întoarcerea imediată la viața națională părăsită, erau cele două gânduri mari fixate de Gh. Lazăr în sufletul său, gata de lungă și nepotolită luptă pentru biruința lor.

Razele de foc ale acestei evanghelii pătrund vertiginos în largul principatelor, deslănțuind curentul acelei sigure și impetuoase regenerări naționale, care dându-ne pe ambele culmi ale Carpaților puteri de credință și de rezistență, ne-a dus peste prevederile noastre la dreapta biruință a unității poporului românesc.

Și dacă noi am avut norocul să fim martorii fericiți ai întrupării visului istoric, sântem dator să ne gândim cu recunoștință în bucuria acestui mișcător praznic de pomenire că cel dintâi semănător înflăcărat al minunii zilelor de astăzi a fost nemuritorul Gheorghe Lazăr.

Parlamentul României întregite, conștient de adevărul acestei credințe ca și de pilda înaltă ce o dă tuturor patriotismul slăvitului idealist ardelean, se închină, prin graiul meu, cu evlavioasă înfiorare crucii simbolice, ce binecuvântă în alergarea veacurilor, mormântul strălucitului Profet al învierii noastre naționale.

tește că înainte de aceasta cu 20 ani puteai număra pe degete intelectualii români din acest ținut; — ear acum, ce schimbare spre bine! Închină pentru Acela, care ni-a dat puțința aceasta, pentru gloriosul nostru Rege Ferdinand I. Păr. protopop I. Munteanu remarcă frumosul gest al nașului, dl Aurel Mosora, care și-a ținut de cuviință și vrednicie să-și ia sarcina aceasta. Dl Mosora a donat 10,000 Lei societății. Au mai vorbit nașul pentru industria română, păr. Babeș pentru șeful adm. acestui județ, primpretorul E. Munteanu pentru Ministerul muncii și reprezentantul ei, păr. Conta pentru popor, par. Păcălă pentru naș și Reuniunea meseriașilor români din Sibiu, ca reprezentanții muncii cinstite, dl I. Pulca pentru naș, notarul Stoian pentru administrație, păr. Părău pentru meserii. S'a vorbit apoi despre rolul preoțimii la acest act însemnat, relevat de păr. protopop I. Munteanu, directorul A. Balaban despre rolul frumos al femeii române. Dl G. Poponea, președintele Reuniunii meseriașilor români din Sibiu, în modestia cunoscută și cu calmul care-i șade bine unui muncitor cinstit și harnic, care ar trebui să caracterizeze pe tot meseriașul român, a mulțumit vorbitorilor, special prot. I. Munteanu, care a adus cuvinte de laudă Reuniunii meseriașilor rom. din Sibiu, pentru interesul și dragostea cu care intelectualii sprijinesc și în cazul acesta societatea sau clasa de mijloc, care începe să ia avânt îmbucurător. Aduce salutul și dragostea de îmbărbătare tinerei surori din Agnita, ș. a.

Seara s'a ținut în spațioasa sală de producțiuni a Hotelului comunal concertul dat de co-

Omagiul corpului didactic

Dnii Ștefan Pop, directorul liceului sf. Sava din Bucurști, în numele corpului didactic din vechiul regat; Vasile Bologa, directorul liceului de fete din Sibiu în numele corpului didactic din Transilvania, păr. prof. Honorea, din Chișinău în numele corpului didactic din Basarabia; Andrei Pora, în numele învățătorilor ardeleni și alții au rostit frumoase cuvântări omagiale pentru preamărirea memoriei marelui propovăduitor de lumină și cultură națională Gh. Lazăr.

Omagiul Avrigului

În numele țărânimii din Avrig, a rostit omagiul pentru Gh. Lazăr, primarul satului, săteanul Ioan Nicolae, care la sfârșit a mulțumit pelerinilor pentru felul cum au cinstit pe Gh. Lazăr.

Banchetul

După terminarea acestei solemnități, s'a servit un banchet de o sută de tacâmuri în sala hotelului Avrig oficialităților și invitaților. La banchet nu s'a rostit nici o cuvântare.

Cortegiul etnografic

După amiază un minunat cortegiu etnografic al populației din Avrig și din satele de pe țăra Oltului, organizat de prof. Vasile Stoica a defilat înaintea A. S. R. Principele Moștenitor Carol și a asistenței.

Cortegiul a stârnit admirație unanimă.

Oaspeții au vizitat apoi expoziția de țesături românești, organizată în școala primară din localitate, în sfârșit satul.

Seara, oaspeții și pelerinii au plecat cu trenurile speciale, la căminuri, iar A. S. R. Principele Carol, însoțit de aghiotantul său dl col. Condiescu, cu automobilul la Sinaia.

Întreaga solemnitate s'a desfășurat într'un cadru de măreție, așa cum merită memoria lui Gh. Lazăr.

Punerea pietrii fundamentale la catedrala ortodoxă română din Cluj

Consistorul eparhial din Cluj a decis în ședința sa plenară din 26 Sept. 1923 ca punerea pietrii fundamentale la Catedrala noastră din Cluj să se săvârșească Duminică în 7 Octomvrie n. Actul acesta, de însemnătate istorică, se va realiza în cadrul unor solemnități deosebite. Vor lua parte la praznicul mai mulți membri ai guvernului, în frunte cu dl ministru președinte Ioan I. C. Brătianu, I. P. S. Lor Mitropolia țării, mai mulți episcopi, membrii consistorului, membrii sinodului eparhial, profesorii universitari, deputați, prefectul și primarul Clujului și alte persoane marcante ale vieții noastre publice, cum și cei ce au făcut daruri pentru sporirea fondului.

rul Reuniunii meseriașilor români din Sibiu, sub conducerea dlui măestru zugrav Ioan Stanciu. Cântările, executate cu deosebită acuratețe, au produs însuflețire și mândrie. Toate bucățile, în număr de 10, au fost bine și corect executate.

În program a figurat și dl Ioan Stanciu cu mai multe soluri, frumos executate, special doinele, care au trebuit repetate.

Dl D. Axente ne-a declamat artistic mai multe bucăți grele, de Coșbuc și Speranță, — dară dânsului ușor de predat, special a produs mult haz și veselie recitarea poeziilor comice.

S'a jucat afară de program piesa într'un act «Noaptea învierii» de I. Pulca, cu subiect inspirat din războiul universal, care se sfârșește cu căderea Germaniei și învingerea Franței. Diletanții au jucat bine rolurile lor.

A urmat apoi hora, la care s'au înșiruit funcționari înalți, alături de meseriași și țărani.

A făcut bună impresie asupra tuturor participanților la această serbare, participarea Reuniunii meseriașilor români din Sibiu cu 35 membri ai ei, dorind ca prin acest semn de atențiune să încurajeze tinera soră din Agnita.

Correspondent.

Teatre în Sibiu. În teatrul orașului se joacă în 5 Octomvrie una din piesele cele mai reușite ale scriitorului G. Hauptmann: Clopotul scufundat, dramă în 5 acte. — La Urania se va reprezenta, zilele acestea, *Puntea Suspinelor*, din istoria Veneției.

Gheorghe Lazăr și solemnitatea din capitală

Comemorarea lui Gheorghe Lazăr în București s'a făcut Sâmbătă prin solemnitatea dela Mitropolie și dela statuia de pe bulevardul Elisabeta, și prin festivalul dela Teatrul național.

La ora 10 și un sfert s'a început serviciul religios în catedrală. A slujit I. P. S. Sa Mitropolitul primat Miron, înconjurat de preoțimea catedralei, și în fața membrilor guvernului, a înalților demnitari ai statului, și a unui mare număr de profesori.

După terminarea serviciului religios, I. P. S. Sa Mitropolitul primat Miron a rostit o măiestră cuvântare, zicând și următoarele:

Este caracteristic, pentru modul de gândire al lui Gheorghe Lazăr, discursul pregătit de el, dar rostit de altul, în această Mitropolie la înscăunarea Mitropolitului român al țării românești, Dionisie Lupu, în anul 1819. Iată miezul lui: Arătând gloria strămoșilor romani și nemernicia strănepoților români, continuă:.. Când s'ar ridica duhul din țărâna acelora și ar privi peste strănepoții marelui Caesar, slăvitului Aureliu și ai înaltului Traian, oare în ziua de astăzi mai cunoaște-i-ar? Negreșit, i-ar căuta în palaturile cele mari împărătești și i-ar afla în vizuinile și bordeiele cele mai proaste și încenușate; i-ar căuta în scaunele puterii și i-ar afla amărâți sub jugul prostimei. I-ar căuta proslăviți și luminați și cum i-ar afla? Ruți, goli și asemenați dobitoacelor, de tot căzuți în prăpastia bine gătită spre slujba vrăjmașilor străini, a răpitorilor casei părintești.

«Ajungă lacrimile patriei; vreme ieste acuma să se ridice din țărână semințele căzute și să afle dreaptă izbăvire.

«Aducerea aminte de mărirea strămoșească cere mântuire căzuților săi strănepoți.»

Spre a încuraja pe noul mitropolit, totodată președinte al eforiei școlare și pe colaboratorii lui, încă străntorați de protipendă grecească astfel îl ambiționează: «Înălțarea Prea Sfinției Tale nu este decât una pronie dumnezească, care — făcându-i-se mai pe urmă milă și de acest neam căzut, — a rupt aice blestemul lui și, prin ridicarea dreptei Prea Sfinției Tale, va să pună acum staviile întunecimii...»

«Calcă, Prea Sfințite părinte, pe poteca care cu braț voinicesc și cu duh românesc — spre mai mare mirare a neamului — o ai deschis. Intinde fără sfială și pasul spre descoperirea brazdei strămoșești. Aici frica nu mai are loc, sfiala zace moartă la pământ. Pronia lucrează și noi toți cu bucurie îți urmăm..... Noi, fiii duhovnițești îți binecuvântăm toiagul păstoriei, ca să ne fii nouă spre veșnică mângâiere, că nu-ți vor fi cu noi ostenele în zadar.»

Munca școlii lui Lazăr, pe cât de îndrăzneată, pe atât de firească, a pregătit de sigur terenul pentru mișcarea lui Tudor Vladimirescu și a curățit și alimentat atmosfera care ne-a scăpat de domnitorul grec, de mitropolitul grec, de limba grecească și de toate ismele, cari ne înficiașe sufletul... românesc.

Scapă-ne, Doamne, și de apucăturile levantine și de corupția și obiceiurile balcanice ce își mai ridică pe ici coala capul.

Sărbătorind amintirea lui George Lazăr eu dau astăzi țării 3 învățăminte prețioase:

1. Fiind G. Lazăr fiu de țaran, a învățat școli înalte cu ajutorul bisericii, având bursă din fondul eparhiei Sibiului a ajuns profesor de seminar preoțesc, ar-

hidiacon al bisericii ortodoxe. a fost ajutat în București la școală de profesori preoți; clădirea bisericii dela sf. Sava i-a adăpostit școala națională. A avut bune legături cu această sf. mitropolie și cu Chiriarhul ei acum român. Calugărul Eufrosin Poteca, mai târziu arhimandrit egumen la o modestă mănăstire, i-a fost un îndrăsnit și luminat ucenic.

Toate aceste momente dovedesc, ce parte însemnată a avut biserica noastră la întemeierea învățământului național și prin aceasta la regenerarea neamului românesc și la deschiderea căilor care ne-au dus la progresul de azi.

Deci, slăviți cărmuitori ai țării de azi și de mâine și iubită țară, sprijiniți această biserică ca să ajungă la vechia-i strălucire, căci mari sânt binefacerile ce le poate revărsa și în viitor asupra poporului român.

2. Preoți și dascăli, profesori și dirigători, medici și toți fruntașii țării, slujiiți cu cinste și zel înfocat și munciiți cu drag la ridicarea poporului dela țară, căci alese suflete și prețioase energii cuprind nesecatul lui isvor.

3. Iară cu toții să păstrăm, să sporim și generalizăm moștenirea lui George Lazăr și a nemuritorilor lui ucenici și urmași, spre slava amintirii lor și spre înălțarea și întărirea țării românești și a poporului ei.

*

La ora 11 s'a procedat la formarea cortegiului școalelor. Toată asistența împreună cu clerul care mergea în frunte, a pornit în pelerinaj la statua lui Gheorghe Lazăr.

Cel dintâi a luat cuvântul dl Dr. Anghelescu, ministrul instrucțiunii. Discursul său este următorul:

După un veac de stăpânire fanariotă și în momentul când cultura grecească renăscută ajunsese la apogeu în principatele dunărene, înăbușind orice conștiință națională românească, sosește în București un om, care, înzestrat cu calități sufletești superioare și înarmat cu puternicele arme ale culturii apusene, isbutește numai în câțiva ani să trezească sentimentele naționale amortite ale neamului său.

Gheorghe Lazăr urșit de providență să dea o nouă îndumare și să întemeieze cultura românească, reformând întreaga noastră viață națională, sosește tocmai în acel moment când grecismul pusese năpraznica sa stăpânire pe sufletele acelora cari conduceau neamul nostru.

Gheorghe Lazăr isbutește în câțiva ani să trezească din letargie un popor întreg și să depărteze aceea cultură străină, care nu avea nici o legătură organică, nici o rădăcină în masa mare a poporului român.

Ideile de libertate și egalitate răspândite în lume de marea revoluțiune franceză dela sfârșitul secolului al optsprezecilea și entuziasmul pentru armatele napoleoniene triumfătoare cari intrau la Viena în momentul când Lazăr părăsind Clujul se dusese acolo să-și continue studiile, avuseseră un efect extraordinar chiar și asupra principatelor dunărene. Nu trebuia decât omul cu voința de fier și capabil care să producă mișcarea necesară.

Omul acesta fu Lazăr, care isbuti să producă o întreagă revoluțiune sufletească, întemeind și îndrumând cultura românească.

Alături de el, alături de dascălul care luptă cu armele culturii, veni ceva mai târziu un alt erou al neamului, care, luptând cu armele vitejiei, trezi conștiința națională... Acesta fu Tudor.

În două rânduri, graiul nostru românesc fu pe marginea prăpastiei gata să fie prăvălit și înăbușit de alte graiuri și alte culturi străine, în primul rând atunci când se introduse limba slavonă în slujba bisericească și în actele țării, și în al doilea rând, mai târziu, când la începutul secolului trecut, aruncându-se disprețul pentru limba și trecutul nostru strămoșesc, limba românească alungată din casele boerilor și din rugă cătră Dumnezeu nu se mai auzea decât în gura iobagului și în cântările de durere, în doinele poporului.

În acest moment psihologic sosi Lazăr în București și prin puterea voinței sale, conștient de rolul pe care avea să-l joace ca un adevărat apostol din amvonul școlii propovădui românismul.

Pătru ani de-arândul în acest loc în care ne găsim astăzi și unde marii patrioți ai neamului i-au înălțat această statuă, în acest loc, în tinda bisericii dela Sfântul Sava, care era aci, Lazăr propovădui cuvântul, trezi conștiința națională, întemeie cultura românească și deschise larg porțile viitorului neamului.

Sămânța aruncată de el a rupt zăgăzurile seculare ale opresiunii și ale ignoranței, a desființat hotare nedrepte și a întemeiat o conștiință de neam, întâi, și un stat unitar, în urmă.

Astăzi, ca un suprem omagiu, țara recunoșcătoare se proslăvește înaintea numelui aceluia care trebuie să fie nu numai simbolul renașterii culturii naționale, dar simbolul unirii tuturor acelor cari au același grai, aceleași aspirațiuni, aceleași idealuri.

*

Au mai vorbit: în numele Academiei dl I. Bianu, în numele universității din București dl Țițelca, în al celei din Cluj dl O. Gh. Bu, în numele Basarabiei dl Pelivan, în numele Bucovinei dl Marmeliuc, și a.

După amezii la ora 3: conferența dlui Gh. Adamescu și reprezentație teatrală în Teatrul Național.

Epilogul unui scandal literar*

— „Astra“ și-a lămurit situația, ex-secretarul ei însă rămâne ceea ce a fost: un mistificator incorrigibil, iar Mitropolitul Suciului dela Blaj, un om care se joacă cu adevărul de-a baba-oarba

I.

Cititorii noștri cunosc scandalul literar înscenat de actualul ex-secretar al «Asociației», dl I. Georgescu, în colaborare cu Inalt Preasfințitul «autor» al broșurii «Gheorghe Lazăr», Dr. Vasile Suciul, arhiepiscop și mitropolit unit de Alba-Iulia și Făgăraș, și viitor sftenic al Sanctității Sale dela Roma.

Cel dintâi a scris anume pentru biblioteca populară a «Astrei» o cărticică de 96 pagini, scaldând pe marele dascăl al neamului românesc în toate apele bisericii, care-și are în fruntea ei pe «Vicarius dei» cel însemnat în Apocalipsă cu numărul simbolic 666, — iar cel de al doilea și-a pus pe copertă binecuvântata sa iscălitură, crezând că în felul acesta va bate și pe «neodihnitul» său coleg ortodox dela Sibiu și-și va deschide și drumul spre Academie.

Scandalul însă a fost descoperit la timp, așa că Inalt Preasfințitul «autor» al broșurii «Gheorghe Lazăr» rămâne și pe mai departe dator cu «răspunsul» pe care i l-a promis, la Senat, cu prilejul desbaterilor asupra proiectului de constituție, Părintelui mitropolit Nicolae, iar cupola, care adăpostește pe nemuritorii României, nu i se va mai arăta decât doar în cele mai urâte visuri.

Epilogul acestei formidabile mistificări literare a fost introdus prin demisiunea (cină vrea poate citi și: demiterea) dlui I. Georgescu din slujba de secretar al «Asociației», demisiune care a fost primită de cătră comitetul central, cum ar zice Caragiale, cu majoritate unanimă. Gestul acesta, ca și interdicția în urma căreia broșura nu va mai putea ieși în editura «Asociațiunii», care dovedește, că statul major al «Astrei» se desolidarizează de fapta și procedeul secretarului său, are darul să restabilească demnitatea și prestigiul înaltei instituții culturale din Ardeal, care era să patroneze una dintre cele mai puțin onorabile întreprinderi de «luminare a poporului».

Odată cu această lămurire «Asociația» este de-adreptul scoasă din discuția ce va mai urma în jurul acestei panamale, care pune în cumpănă demnitatea morală și intelectuală a unui «literat» unit cu pretenții de istoriograf mondial, precum și a unui mitropolit de aceeaș culoare confesională, care se crede copt pentru pălăria de cardinal.

Laturea cea mai tristă a farsei cu epilog atât de tragic este însă faptul, că

* Vezi articolele «Este «Asociația» o sucursală a institutului «De propaganda fide?» din Nrii 73 și 74 ai Telegrafului Român.

ilustrul ei regizor nu înțelege «să-și pună cenușe pe cap» nici în actul din urmă. Iar Inalt Preasfințitul mitropolit dela Blaj își joacă și el lamentabilul său rol, ca un bun actor, care ascultă de povețele regisorului.

Căci dl Georgescu stăruie în urzirea mistificărilor fără de sfârșit, și uită că umblând vecinic prin întunericul de caverne, îl vor gătu odată... stafiile.

Crezând că prin minciună o să-și poată trage pe sfoară ursita, să grăbește să trimită presei exemplare din ediția a doua a broșurei «Gheorghe Lazăr», ediție cenzurată de o marcantă personalitate în domeniul pedagogiei și care din păcate e și ortodoxă.

Și pentruca trucul să aibă și mai mari perspective de isbândă iezuită, dl Georgescu uită să trimită și coperta broșurei cu numele falsului autor. Asta, pentruca presa — cel puțin cea naivă — să fie indusă în eroare și să creadă că întreg scandalul nu e decât o «înscenare bizantină», iar fostul secretar al «Astrei» e de o puritate morală care-i dă dreptul să-și revendice depe-acuma canonizarea.

Cât despre Inaltprea Sfințitul plagiator, care caută să se desvinovățească printr'o scrisoare adresată comitetului central al «Asociației» și pe care — dacă n'ar fi scrisă de un mitropolit — ar trebui s'o numim de-a dreptul o minciună cu țiară, rămâne să ne răspundă, dacă a zice că ești și a zice că nu ești autorul unei cărți, însemnează acelaș lucru. Căci mărturisirea pe care a făcut-o domnia sa asupra acestei chestiuni la ședința din Mai a comitetului central al «Astrei» și pe care o face în scrisoarea buclucașe, se bat în capete.

Noi nu riscăm nimic anticipând răspunsul în favorul nostru. Și atunci, fiindcă dsa stăruie cu o vădită încăpăținare să se joace cu adevărul de-a baba oarba, ne luăm voe să-l întrebăm verde de-ocamdată: Ce mai caută în comitetul central al «Asociației», de care și-a bătut și-și bate încă joc? Nu cumva se gândește la prezenție — cel puțin în virtutea tradiționalei «rotații»?

Asociația clerului secția Sibiu. Toți domnii prezidenți ai despărțămintelor sânt rugați a trimite toate rapoartele până în 16 Oct. st. n. la biroul secției Sibiu, (Consistor), — totodată rugăm a trimite și taxele încasate, și numele delegațiilor despărțămintelor pentru congresul, care se va ținea în Arad în 23—24 Octomyrie st. n.

Biroul secției Sibiu.

Zile de sărbătoare pe Valea-Jiului

— Insemnări de pe drum —

La Livezeni

Luni în 17 Sept. n. la ora 8 dimineața plecăm din Petroșeni la Livezeni.

Comuna Livezeni este împrăștiată din nemijlocita apropiere a Petroșenilor și până la poalele Parângului, cu locuitorii ei vechi cari au păstrat portul lor curat și au înfățișarea adevărat românească a locuitorilor dela munte: bărbați cu părul lor lung, femeile cu broboadele lor albe și frumoase pe cap.

Primirea se face în liniște, la intrarea dela vechea și modesta bisericuță de lemn împodobită cu brad, flori, drapele și inscripția: «Binecuvântă Stăpânel», așteaptă un grup de săteni, cari urmează I. P. S. Sale în sunetele clopoteilor până la ușa bisericii, unde stă poporul în jurul părintelui T. Ioanoviciu, îmbrăcat în odăjdii cu evanghelia și crucea în mână.

Aici s'au adresat I. P. S. Sale cuvinte sincere de bineventare în mijlocul acestui popor de țărani blânzi de cătră părintele Teofil Ioanoviciu, care a spus că cei ce vin să cerceteze Valea-Jiului, aproape toți caută să vadă și să cunoască mai întâi bogățiile ascunse în adâncimile pământului nostru. — I. P. S. Voastră ați venit să ne vedeți și pe noi și căutați să cunoașteți bogățiile ce zac ascunse în sufletele noastre. I. P. S. Voastră vreți ca pe acestea să le scoateți la iveală ca să ni le prețuim și noi și astfel să ne înălțăm sufletește și să ne apropiem cătră Dumnezeu. Astfel vrem noi să ne dăm seama că azi primim în mijlocul nostru pe cel ce vine în numele Domnului. Dar eată că noi muzică de primire, nu avem. În locul ei stăm tăcuți și vă întâmpinăm numai cu bătăile calde ale inimilor noastre în ritm de sărbătoare. Deschidem larg sufletele noastre ca să între din belșug povețele de înaltă înțelepciune ce azi vor răsună îndreptate spre noi. Nici biserică pompoasă nu avem ca să intrați și să vă închinați într'însa, precum ați făcut în bisericile mărețe de nou zidite sau restaurate, pe cari le-ați târnosit prin Valea-Jiului, — ci noi avem numai această bisericuță de bărne neîndestulitoare nici pentru numărul nostru mare, nici pentru primirea înaltului nostru Arhiepiscop. Vă primim însă cu toată ființa noastră noi, biserică vie a Domnului, în a căror suflete se sălășluiește cuvântul lui Dumnezeu celui viu.

I. P. S. Sa a răspuns zicând, că și din această bisericuță de lemn pot fi bine primite rugăciunile celor ce cu credință și cu frica lui Dumnezeu vor intra într'însa, își exprimă nădejdea că și poporul din Livezeni se va simți îndemnat de pildele altora din jur de a-și ridica o biserică potrivită măririi lui Dumnezeu dacă se vor pătrunde îndeajuns de cuvintele evangheliei, cari învață iubirea cătră Dumnezeu nemărginită, iubirea cătră casa lui cea sfântă cătră biserică lui și cătră aproapele nostru.

Impărtășind apoi binecuvântarea arhierescă tuturor și sărutând evanghelia și sf. cruce intră în biserică unde se oficiază sf. liturgie în prezența credincioșilor numeroși, cari deși îngheșuiți, totuși au ascultat slujba și cântările melodioase ale corului în cea mai adâncă liniște.

După terminarea liturgiei s'a făcut înaintea bisericii sfințirea apei, apoi rugăciuni pentru repotați, s'a cetit de cătră I. P. S. Sa deslegarea pentru toți cei de față urmând apoi cuvântul arhierelui cătră credincioșii sporiți acum cu cei ce nu încăpuseră în biserică.

Pe o poiană frumoasă la umbra unor brazi înalți din fața bisericii a rostit I. P. S. Sa timp de 1 oră și jumătate cuvinte nemaiauzite de acești săteni pentru îndreptarea vieții creștinești. S'au tălmăcit cele 10 porunci dumnezeiești așa precum singur I. P. S. Sa este în măsură să o facă. Pildele întretesute au fost fără păreche și au avut darul de-a trezi tot mai mare interes la ascultători, auzind cuvinte coborâte din înălțimea cerurilor la înțelesul lor. Au avut o singură părere de rău că după 1 și jum. oră I. P. S. Sa a încheiat cu toate că ar fi fost în stare să-l asculte încă ceasuri de-a rândul. Dacă a fost undeva puternic cuvântul arhierelui nostru — și știm că pretutindenea a stors admirație și a avut efecte mari, apoi în Livezeni tot asemenea, căci după ce au trecut toți cei prezenți pe sub mâna I. P. S. Sale spre a fi stropiți cu apă sfințită, un sătean, fostul episcop al bisericii s'a simțit îndemnat a mărturisii în fața I. P. S. Sale și în auzul tutu-

ror celor prezenți că iată după îndemnul bun auzite azi, locuitorilor li s'au luminat mințile și li s'au deschis inimile și că ei cari au fost în Valea-Jiului până azi cei mai slăbuți cu casa Domnului, ar vrea să facă în acest ceas un început spre a strânge un fond menit să servească de temelie la zidirea unei biserici noi în Livezeni. I. P. S. Sa se bucură și face începutul acestei lucrări dăruind momentan 2000 lei (două mii lei) la mâna episcopului și dorind să fie un început bun, așteaptă cu răbdare până ce în timp de vreo 10 minute s'au adunat dela fruntașii satului și dela oaspeții de față suma de 25,000 lei.

I. P. S. Sa invită pe părintele T. Ioanoviciu să continue această lucrare cu tot zelul și să raporteze despre rezultat.

Era deja ora 1 când I. P. S. Sa s'a întors cu suita la casa parohului unde a luat masa.

După masă cu 3 automobile, am fost conduși de dl director general tehnic al societății Petroșeni I. Winklehner pe Surduc — o strămoare de munte romantică. Prin această strămoare și-a tăiat cale Jiul spre câmpiile vechiului regat, ear alături cu el merge calea îngustă, pe lângă păduri de brazi și partii de munte din cele mai frumoase.

Pe această strămoare a Surducului e o sosea foarte bine întreținută. În fuga automobilului, din moment ni se ofera priveliști din cele mai încântătoare. Stânci solitare și superbe, de credea, că acum se prăbușește în vale.

Pe vale în jos, la 40 km. de Livezeni, ajungem la mănăstirea Lainici, ridicată la începutul secolului al XIX-lea.

Ne oprim și vizităm acest locaș dumnezeesc, interesant cu deosebire prin pictura lui.

După un mic popas, continuăm drumul spre Târgul-Jiu, capitala județului Gorj, primul oraș în vechiul regat învecinat cu Ardealul.

Orașul face impresia cea mai bună. Are edificii frumoase și impozante: biserică, primărie, liceu, un parc frumos și bine îngrijit, iar în centru orașului se înalță falnic statua lui Tudor Vladimirescu.

Seara ne-am întors la Petroșeni.

Dl inspector general de mine Iosif Iancu a dat în această seară în onoarea I. P. S. Sale o masă la care a luat parte peste 40 persoane șefii tuturor autorităților civile și militare, directori și ingineri de mine și onorațiori.

La Petrila Regele Ferdinand

Marti în 5/18 Septembrie pe timp frumos, la ora 7 dim., plecăm din Petroșeni la Petrila Regele Ferdinand, în depărtare numai de 3 km. de Petroșeni.

În mijlocul comunei sub o frumoasă poartă triumfală I. P. S. Sa e salutat de directorul societății Petroșeni din localitate Iosif Szécsey în limba română. Apoi de primarul Ilie Preda. După răspunsul I. P. S. Sale pornim spre biserică. Parohul local S. Ciocan spune istoricul noului edificiu bisericesc, care așteaptă pe mirele ei ca s'o sfințească și s'o predea sfintei sale destinațiuni.

Răspunde I. P. S. Sa și îndată începe *slujba sfințirii casei Domnului* prin încunjurarea în decursul căreia I. P. S. Sa citește evangheliile prescise și o unge cu sf. mir. Intrând în biserică pune sfintele moaște în prestol și-l sfințește. Sfințește apoi și în interiorul bisericii și-l unge cu sfântul mir. Celebrează sfta liturgie în decursul căreia hirotonește întru diacon pe cand. de preot Nicolae David și întru presbiter pe diaconul Ioan Bogdan pentru parohia Aita-mare.

La finea sftii liturgiei I. P. S. Sa a rostit una din cele mai frumoase predici, explicând credincioșilor însetați de învățătură întreaga rugăciune domnească, împărtășindu-le sfaturi și povețe pentru viață. Cuvântul arhieresc a făcut profundă impresie.

La 2 ore a avut loc în localul casinei din localitate un banchet dat de societate la care au luat parte I. P. S. Sa cu membrii suitei, dl inspector general Iosif Iancu, directorul Szécsey, etc.

La ora 4 d. a. am făcut o excursiune aranjată de dl dir. Szécsey pe valea Jiului răsăritean la Taia, o poiană încântătoare.

La Petrila-Poeni

Miercuri în 6/19 Sept. la ora 8 pe un timp admirabil am plecat din Petrila-Regele-Ferdinand

cu trăsurile spre Petrila-Poeni, colonie curat minieră, situată între una dintre cele mai romantice văi din care se scot cărbuni din 3 mine, Jietii, Cimpa-inferioară și Cimpa superioară.

În prima trăsură ia loc I. P. S. Sa având lângă sine pe dl inspector general Iosif Iancu.

La marginea comunei se împreună Jiul-unguresc cu Jietul. În față avem dealurile Voivodu și Rescola. În stânga Roșia și Taia, ear în dreapta Părăngu. La un kilometru de comună sântem întâmpinați de un frumos banderiu compus din voinicii minieri, pe cai sprinteni, în frumosul nostru port românesc din părțile Orăștiei, cu căciuli împodobite cu pene de curcan și cu lănci împodobite cu stegulețe naționale, conduși de vătaful Emil Eremie. Intreaga colonie îmbrăcase haină de sărbătoare. Văzduhul răsună de bubuitul treascurilor.

Pe ambele părți ale stradei prin care trecem erau postați minierii cu felinarele aprinse.

În mijlocul comunei I. P. S. Sa este salutat în cuvinte alese de directorul minelor din localitate și prezidentul de onoare al comitetului nostru parohial, dl Socol, încunjurat de membrii comitetului și mulți credincioși. Dsa a tălmăcit bucuria credincioșilor când vede pe arhierelul lor venit între dânșii, și li mulțumește, dorindu-i mulți ani de mănoasă păstorie.

În răspunsul său I. P. S. Sa spune că este de câteva zile în Valea-Jiului și este cuprins de nespusă bucurie, constatănd progresul pe toate terenele. Văd multe posibilități de dezvoltare, cari s'au deschis pe această vale. Am venit la fața locului să mă sfătuiesc cu Dvoastră în scopul întogmirii vieții și a lucrărilor pentru viitor. Am găsit aici suflete devotate, oameni cu trageri de inimă pentru biserică și neam. De aceea Vă mulțumesc pentru buna primire, pe care nu o consider ca o simplă manifestațiune de iubire numai față de persoana mea, ci ca o vie dovadă a alipirii Dvoastre față de biserică noastră strămoșească și de sfintele ei așezăminte. Bunul Dumnezeu să Vă ajute în toate cele bune și folositoare.

După aceea dl Socol prezentează I. P. S. Sale pe membrii comitetului parohial.

Pornim suind spre modesta noastră biserică, situată pe o frumoasă colină. Înainte merge muzica compusă din oficanții și minieri, minierii cu felinarele, urmează I. P. S. Sa cu suita, însoțit de dl inspector general Iancu și directorul Socol, apoi un mare număr de credincioși, oficanți, corpul didactic și minieri. Banderiul se postează în 2 rânduri pe strada de lângă biserică, asemenea tinerimea și elevii de școală, precum și lucrătorii în frunte cu stindardul lor cu inscripția: «Sindicatul național român». E una din cele mai frumoase panorame ce ni-a fost dat să vedem, care în cuvinte nu se poate pune pe hârtie.

Ajungem la biserică, înaintea căreia e ridicată o poartă triumfală împodobită cu verdeață. La ușa bisericii I. P. S. Sa e întâmpinat cu o frumoasă alocuțiune de parohul local I. Arad. Mai multe fetițe îi ofer buchete de flori. După răspunsul I. P. S. Sale intrăm în biserică cu totul neîncăpătoare pentru credincioșii prezenți. Cea mai mare parte din ei ascultă sfânta liturgie la ferestrele bisericii.

În decursul sfintei liturghii I. P. S. Sa a hirotonit întru presbiter pe diaconul Cantemir Boneu pentru parohia Ruda din protopopiatul Zarandului.

La finea sfintei liturghii I. P. S. Sa în fața bisericii, pe un podiu pregătit anume, a oficiat slujba sfințirii apei, cu care a stropit mai întâi biserică, apoi a citit rugăciunea de deslegare ascultată de credincioșii în genunchi.

Timp de o oră a ținut apoi poporului în liber o frumoasă și instructivă predică.

După terminarea serviciului divin au urmat recepțiunile în casa dlui director Socol.

La ora 1 s'a dat din partea direcțiunii minieră a statului un banchet în onoarea I. P. S. Sale și a suitei, pentru 80 persoane, la care au luat parte toți oficanții precum și o parte din lucrătorii minierii.

I. P. S. Sa avea de-a dreapta pe dl inspector general de mine Iosif Iancu, iar în stânga pe dl dir. N. Socol. În toastul ridicat de I. P. S. Sa accentuează, că condiția principală în urma căreia poate prospera oricare instituție și astfel și instituția minieră din această localitate, este armonia care trebuie să existe între conducători și muncitori.

Se bucură că aici a găsit o armonie completă între factorii amintiți și este sigur că din

afunzimile pământului se vor scoate tot mai multe bogății pentru binele și prosperarea statului nostru, ridică paharul în sănătatea M. Sale Regelui nostru Ferdinand a slăvitei sale soții M. Sa Regina Maria și a întregii dinastii domnitoare. Muzica intonează Imnul Regal.

DI inspector general I. Iancu, acest distins fiu al Săcărâmbului, care în interval neîntrerupt de 32 ani a făcut servicii prețioase la minele din nordul Ungariei, și numai după prăbușirea imperiului a putut să se întoarcă în patria sa și să pună vastele sale cunoștințe în serviciul minelor noastre din Ardeal, ridică un frumos toast, în care arată, că în istoria poporul nostru aflăm pagini de glorie, nu lipsesc însă nici paginile de suferințe și amărăciune. Amintește de revoluția lui Horia și de anul rededeptării noastre naționale 1848, în urma căruia ni s'a deschis și nouă porțile școlilor spre luminare și înaintare. În plastice cuvinte arată importanța cea mare a bisericii noastre întru susținerea și apărarea poporului.

Biserica a fost stânca de care s'au frânt toate încercările de desnaționalizare și nimicire ale poporului nostru. Bunul Dumnezeu ne-a ajutat să ajungem sub un sceptru. La realizarea acestui idealului al moșilor și strămoșilor noștri, își are și biserica și ierarhii ei partea sa însemnată. Ridică paharul său în îndelunga sănătate a I. P. S. Sale mitropolitului nostru care n'a cruțat nici timp nici oboseală, ci a venit în mijlocul credincioșilor săi din aceste părți spre a-i întări în credința și legea românească. (Urle la adresa I. P. S. Sale, iar corul intonează: Întru mulți ani).

La Jiețiu

La ora 3 jum. I. P. S. Sa împreună cu suita a mers la Jiețiu. O comună situată la poalele munților locuită de un popor băștinaș, care și-a păstrat întreg frumosul nostru port românesc atât la bărbați, cât și la femei.

Femeile poartă broboadă și peptar identice cu cele din Poiana Sibiului.

I. P. S. Sa a oficiat un scurt serviciu divin, după care a ținut credincioșilor adunați în număr mare o frumoasă și instructivă predică, plină de sfaturi și învățături.

După ieșirea din biserică a intrat în mai multe case țărănești și a episcopului P. Jura, interesându-se de aproape de starea și relațiile lor familiare. După aceea a mers la locuința parohului Ioan Arad, a vizitat întreg arhivul și l-a aflat în deplină ordine.

Cina a luat-o împreună cu suita sa și dl inspector general I. Iancu în spitala casă a dnei și dlui director V. Socol.

(Va urma)

Inaugurarea festivă

a anului școlar la seminarul teol. Andreian

Vineri în ziua sf. mc. Nichita Romanul s'a făcut deschiderea festivă a anului școlar la seminarul Andreian. După serviciul Dumnezeesc împreună cu invocarea duhului sfânt, studenții teologi au fost întruniți în sala mare a seminarului, unde în prezența Înalt Prea Sfinției Sale părintelui mitropolit Nicolae, a asesorilor consistoriali și capului profesoral, directorul seminarului I. P. C. Sa Dr. Eusebiu Remus Roșca, prin o cuvântare ocazională, accentuiază în deosebi chemarea frumoasă și grea a preoțimii din zilele noastre, îndemnând pe studenții la muncă stăruitoare și temeinică, ca să poată plini cu demnitate și pricepere datoria pe care le-o impune ca iera ce benevol și-au ales. Declară anul școlar de deschis.

I. P. S. Sa Mitropolitul se adresează cu cuvinte părintești către viitorii conducători ai destinului neamului românesc, și îi îndeamnă la muncă serioasă. Fiecare student al facultății Andreiane, care acum are 4 ani de studii și organizată ca și celelalte facultăți teologice, are obligamentul moral de a lucra cu tot idealismul tinereții sale, pentru a-și împropria toate cunoștințele necesare chemării sfinte, de a fi urmaș al Mântuitorului.

Dela tinerețea teologică se cere ca între toate împrejurările or cât de grele ar fi, să-și păstreze tot idealismul de care e capabil un suflet tânăr, și cu tot focul tinereții să năzuească spre ținta frumoasă, de a fi vrednici de numele păstor sufletească. Dorește și așteaptă ca studenții acestei școli să se folosească în toate direcțiunile de ocaziunea ce li se dă acum, pentru a se înarma cu toate cunoștințele și calitățile necesare.

Reprezentanța fundației Gozdu

În 1 și 2 Octomvrie n. s'au întrunit în sesiunea de toamnă la ședință membrii Reprezentanței fundației Gozdu sub presiul I. P. S. Sale mitropolitului Nicolae.

Au luat parte: PP. SS. Lor episcopii Roman al Orăzii-mari și Nicolae al Clujului, dnii Avram Berlogia, Dionisiu Poinar, Dr. C. Popasu și secretarul Dr. A. Crăciunescu.

S'au pertractat chestiunile prescise prin hotărârile testamentare și literile fundaționale. S'au luat dispozițiunile necesare ca averea fundațională aflătoare în Budapesta să fie trecută în proprietatea ei sub administrarea reprezentanței legale, în baza tratatului dela Trianon. Îndată ce averea va fi transpusă, se vor da din nou burse.

Ca membri ai reprezentanței în locurile vacante au fost aleși dnii Ioan I. Lăpădatu din Sibiu și Dr. N. Zigre din Oradea-mare.

Reprezentanța hotărând a face o Matriculă a foștilor bursieri, s'au lansat către o mare parte a foștilor bursieri foaia de matriculă, împreună cu întrebarea dacă foștii bursieri sânt în situația plăcută de a restitui eventual bursa avută în scopul înființării unui cămin Gozdu. La acest apel au răspuns favorabil toți bursierii cari au primit până acum apelul. Unii din foștii bursieri au oferit îndoite și încincit bursa avută, ear dl Dr. Aurel Cădea, medic director în Timișoara a dat 10.000 Lei.

Asociația clerului «Andrei Șaguna», Biroul central

Nr. 70—1923.

Convocare

În înțelesul § 10 din Statutele Asociației Clerului «Andrei Șaguna» convocăm al

patrălea congres ordinar al preoțimii ca congres misionar

pe zilele de 23 și 24 Octomvrie stil nou 1923 în Arad, cu următorul

Program:

1. Slujba sf. liturghii în catedrala episcopescă, cu predică și chemarea Duhului sfânt.
2. Deschiderea congresului.
3. Raportul comitetului central.
4. Raportul casierului central.
5. Misiunea internă: «Cum putem duce pe Hristos în mijlocul credincioșilor noștri?»
6. Biserica și viața socială: «Cum poate contribui biserica noastră la îmbunătățirea vieții sociale din parohie?»
7. Atitudinea bisericii noastre față de cei de alte credințe.
8. Propuneri. (Se vor anunța biroului central cel puțin cu 3 zile înainte de congres).
9. Alegeri parțiale.

Delegații despărțămintelor, aleși în înțelesul § 6 din regulament, cum și toți, cari doresc să participe, sânt rugați să se anunțe din bună vreme părintelui Ioan I. Ardeleanu, paroh în Micălaca (lângă Arad).

Membrii comitetului central se convoacă la ședință pe ziua de 22 Octomvrie a. c. ora 9 a. m. în una din salele seminarului ortodox din Arad.

În aceeași zi la ora 5 seara se ține consfătuirea intimă a membrilor Asociației.

Sibiu, 1 Octomvrie 1923.

Biroul central:

Dr. Gh. Ciuhandu,
prezident.

Gheorghe Maior,
secretar gen. subst.

Organizațiile preoțești din întreaga țară sânt rugate a-și trimite reprezentanți. Oaspeții sânt bineveniți.

Delegații organizațiilor preoțești din alte părți și ai așezămintelor publice (politice, culturale, militare etc.), cari ne vor onora cu prezența, vor binevoi să se anunțe părintelui președinte Dr. Gh. Ciuhandu, asesor cons., Arad.

Stirile zilei

Ședințele consistorului mitropolitan s'au ținut în zilele de 4 și 5 Oct. n. sub prezidiul I. P. S. Sale arhiepiscopului și mitropolitului Nicolae. Au luat parte PP. SS. Lor episcopii Ioan al Aradului, Iosif al Caransebeșului, Roman al Orăzii-mari, P. S. Sa arhierul Filaret, părinții protopresbiteri Dr. Gheorghe Popovici, Dr. I. Lupaș, Procopiu Givulescu, Dr. Gheorghe Ciuhandu, asesorii mireni Vasile Goldiș, Dr. V. Braniște, Dr. G. Doboiu, Dr. A. Lazar, Dr. Justin Marșeu și secretarul consist. mitr. Dr. Lucian Borcia.

Bicentenar. Liga Culturală a prăznuit, deodată cu centenarul lui Gheorghe Lazăr, și bicentenarul istoriografului Dimitrie Cantemir dela a cărui moarte au trecut două sute de ani, stângându-se Cantemir în 21 August 1723. Scriitorul, autor al descrierii Moldovei și al altor multe lucrări, este vrednic de toată venerația urmașilor.

Prigonire. Românii din Jugoslavia sânt prigonți în toate chipurile. Cei din valea Timocului nu pot nici măcar să spuie că sânt români, n'au nici școli, nici biserici; celor din Torontal li se închid școlile, ear preoții sânt scoși din servicii și primesc ordin «să părăsească Jugoslavia în două zile»...

Serviciu radus. În noul proiect de lege pentru reorganizarea armatei se prevede reducerea termenului de serviciu militar sub armă la doi ani pentru toate armele și serviciile, afară de marină.

Moții nedreptățiți. Ni se spune, că moții noștri, ciubărari, sânt foarte nemulțumiți din cauza unor măsuri d'ale autorităților. În fiecare comună unde se oprește moțul plecat la drum cu doniți și cu ciubere, i se iau treizeci de lei, fără considerare că vinde sau nu marfă în comună. Plata aceasta este o mare lovitură pentru omul, a cărui întreagă marfă nu face peste o mie de lei.

Răscoală biruită. Comuniștii din Bulgaria, sprijiniți de bolșevicii din Moscova cu arme și bani, au reușit să ocupe câteva orașe și sate, și să proclame acolo «republica sovietică», — dar, în fața trupelor guvernului, n'au putut rezista și, în câteva zile, răscoala comunistă a fost suprimată spre norocirea Bulgariei, care astfel nu va avea parte deocamdată de «raiul bolșevic».

Convocare. Aținându-se din cauza serbărilor «Gh. Lazăr», adunarea generală dela 30 Septemvrie a. c. a Reuniunii de agricultură română din jud. Sibiu, onorații membrii sânt de nou rugați a lua parte la adunarea generală, care va avea loc, Duminecă în 14 Octomvrie a. c. ora 17, în localul Reuniunii meseriașilor români Str. Brukenthal Nr. 17, cu ordinea de zi prevăzută în articolul 25 din statute. Sibiu, la 3 Octomvrie 1923. Dr. L. Popovici, președinte; I. Dopp, secr. adm.

Numărul ziarelor care au apărut în 1922 în România a fost de 657. Din aceste 657 de ziare, 471 ies în limba română, restul în 12 limbi minoritare. În vechiul regat au fost 362, în Ardeal 237, în Basarabia 35, în Bucovina 23. În București au fost tipărite 117 ziare, dintre care 98 în românește, 19 în limbi minoritare. Din cele 237 ziare ardeleni, 140 sânt minoritare.

Mustrări de conștiință. Bolșevicul Iakovlev din al cărui ordin a fost omorâtă familia țarului, se află acum în Berlin în căutarea unei clinici, căci suferă de accese de nebunie rămase pe urma grozavei nopți a asasinării. Comuniștii berlinezi li pun la dispoziție bani din belșug, — dar nenorocitul nu mai poate să-și găsească liniștea sufletească.

Invitare oficială. Dela primăria orașului Sibiu: Deoarece conform prevederilor legale din vigoare toate amenzile decise de comisiunea deliberativă a oficiului de închiriere pentru contravenții contra legii și regulamentului acestui oficiu, în caz de insolvabilitate, sânt a se preschimba în închisoare, invit pe toți aceia cari dela data de 1 Noemvrie 1921 încoace au fost loviți cu atare amenzi și dela cari nu s'au înasat din motive de insolvabilitate, să plătească la casieria statului cel mai târziu până în 15 Octomvrie a. c., căci în caz contrar actele vor fi înaintate parchetului pentru preschimbarea în închisoare și pentru executare. Primarul orașului.

Act de mulțumire. La «Fondul clopotelor» bisericii noastre ortodoxe din Mărgineni, jud. Făgăraș, au binevoit a mai contribui următorii: George Caplea din Dejani, acum proprietar de cafea și restaurant în Canton Ohio din America de nord, cu suma de 1120 lei, fratele acestuia Costi Caplea, din același loc, cu 1000 lei și Andrei Trimbiș din Ludușor cu 100 lei. În numele bisericii le exprim mulțumire publică.
Pr. Valeriu Judele.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea felelor sărace, dar cu alipire către «Reuniunea meseriașilor români din Sibiu» a binevoit a colecta vornicul Ioan Imbăruș suma de 80 Lei dela nuntașii tinerilor Nicolae Devan cu Paraschiva Vintilă din Sibiu, nași fiind di N. Simtion cu dna. — Pentru prinos mulțumeste: George Poponea, prezident. Stefan Duca, secr.

Nr. 453/1923 prot.

(128) 2-3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa III Șesuri, protopopiatul Zarandului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenții cu observarea dispozițiilor reglementare se vor prezenta în vreo Duminică sau sârbătoare la biserică. Brad, la 24/VIII 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Zarandului.

Pompiliu Pisso
protopop.

Nr. 416/1923 protop.

(129) 2-3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a Vărd, din protopresbiteratul Agnitei, în baza ordinului consistorial dela 4 Iulie, 1923 Nr. 5329 Bis. se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima lui apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele împreună cu acest post sânt cele satorite în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele necesare să se înainteze subscrisului în termenul susindicat.

Concurenții după prealabila incuviințare a protopresbiterului să se prezenteze în vre'o Duminică sau sârbătoare la biserică din parohie spre a cânta și predica, eventual a și celebra. Agnita, 5 Sept. 1923.

În înțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Mutesnu
protopop.

Ospiciul de stat al alienaților, Sibiu

Nr. 3536/1923

(134) 1-1

La Ospiciul de alienați se aplică momentan un

fochist cualificat

Plata începătoare: 346 lei lunar, locuință, încălzit, luminat și o porție vipt.

Directia Ospiciului.

La Librăria Arhidiecezană din Sibiu se află de vânzare următoarele

Tipărituri

Pentru școalele secundare:

Ziarul de casă.
Ziare de casă pentru licee și civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exhibite.
Tipărituri pentru bugetele școlare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localilor școlare.
Bilet de informație la însușări pt. fiecare elev.
Bilet de admnionarea elevilor.

Pentru școalele primare:

Registre pentru absenții și clasificații.
Matricole școlare.
Cronica școlară.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Memoriile lui Șaguna

— Volum festiv —

Au apărut:

Memoriile Arhiepiscopului și Mitropolitului Andrei Șaguna din anii 1846—1871, volum festiv publicat de Consistorul Arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu la aniversarea a 50-a dela adormirea în Domnul a Marelui Arhiepiscop.

Volumul, de 112 pagini, conține însemnările lui Șaguna despre faptele și întâmplările momentuoase din viața sa. După cuvintele introducătoare urmează, an de an, expunerea acestor fapte și întâmplări, care se publică acum întâia oară în întregime.

În volum se mai cuprind și câteva lamuriri, date de răposatul Arhiepiscop-vicar, Dr. Ilarion Pușcariu, cu privire la aceste Memorii, precum și mai multe ilustrațiuni; ear la sfârșitul cărții se poate citi: Ziarul lui Șaguna din 1857.

Cartea se găsește de vânzare în Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Prețul 25 lei.

Anunțuri și reclame

Cel mai răspândit ziar care poate fi întrebuit pentru anunțuri și reclame în cercurile preoțești din Ardeal, este

Telegraful Român

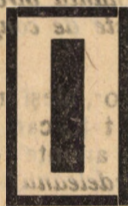
Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

BANCA CENTRALĂ

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ S. A. ÎN CLUJ

Capital: Lei 50.000,000 — 18.000,000 — Lei Rezerve.

Depuneri pe libel: Lei 125.000,000 — în trei ani!

Banca Centrală, Filiala — Alba-Iulia
Banca Centrală, Filiala — Arad
Banca Centrală, Filiala — Bistrița
Banca Centrală, Filiala — Hațeg
Banca Centrală, Filiala — Oradea-mare
Banca Centrală, Filiala — Sibiu
Banca Centrală, Filiala — Turda

primesc și fructifică totdeauna mai favorabil

DEPUNERILE

pe LIBEL și în CONT-CURRENT și plătesc darea către stat din al său.

Depunerile la vedere le fructifică cu 5½% netto. (131) 1-6

Depunerile pe termen fix de ½ an cu 6%—7% netto.

Depunerile pe timp mai lung și în sume mai mari, apoi fonduri comunale, bisericesti, școlare etc. fructifică în condițiuni speciale.

Adresați-vă la Banca Centrală, Secția Americană, în Cluj și la Filialele sale cu: Dollari, cecuri, drafturi și cu asigurate americane.

Serviciu prompt și culant. Corespondență în toate limbile.

Cumpărați acții dela Banca Centrală din Cluj.

La Librăria Arhidiecezană din Sibiu se află de vânzare

Părți alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dnui Ioan Meșianu, arhiepiscop și mitropolit.

Prețul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

In editura Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal

în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Prețul 30 Lei.

La Librăria Arhidiecezană în Sibiu, se mai află de vânzare

Noul Testament

(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Șaguna

Prețul: crudo Lei 4—, broșat Lei 6—, plus porto postal Lei 2—.

Reclama este

sufletul comerțului

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane